

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport
biologisch drogen van zuiveringslib
(VAM Wijster)

11 april 1997

712-64

commissie voor de milieueffectrapportage

Aan het College van Gedeputeerde
Staten van Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

uw kenmerk
2/WaMil/A34/9614286

uw brief
d.d. 14 januari 1997

ons kenmerk
U240-97/Jm/nm/712-65

onderwerp
Toetsingsadvies over het milieueffectrap-
port biologisch drogen van zuiveringsslib
(VAM Wijster)

doorkiesnr.
(030) 234 76 23

Utrecht,
11 april 1997

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over biologisch drogen van zuiveringsslib (VAM Wijster). Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

mr. J.W. Kroon
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
biologisch drogen van zuiveringsslib
(VAM Wijster)

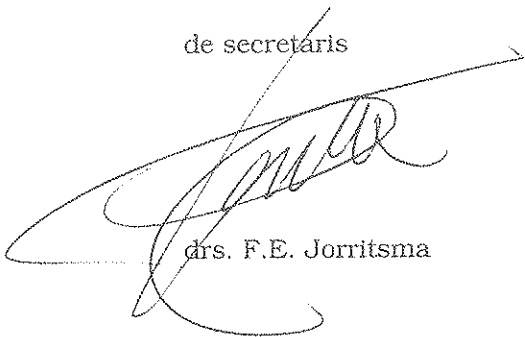
Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport
biologisch drogen van zuiveringsslib (VAM Wijster)

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieu-effectrapport over
biologisch drogen van zuiveringsslib (VAM Wijster),

uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe (coördinerend) door de
Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

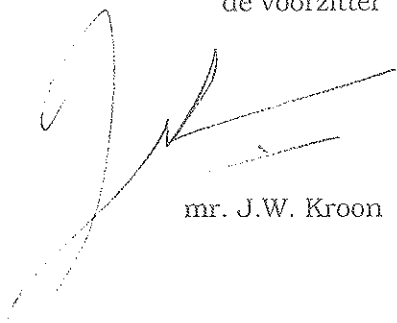
de werkgroep m.e.r. biologisch drogen van zuiveringsslib (VAM Wijster)

de secretaris

drs. F.E. Jorritsma

de voorzitter

mr. J.W. Kroon

Utrecht, 11 april 1997

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Toelichting	3
2.2.1 Geurhinder (Basisdocument Milieu 1996)	3
2.2.2 Veronderstelde rendementen geurbeperkende maatregelen (MER Biologisch drogen van zuiveringsslib)	4
3. Aanbevelingen voor de verdere besluitvorming	5
3.1 Geur	5
3.2 Behandeling van water	5
3.2.1 Voorzieningen voor de behandeling van water	5
3.2.2 Hergebruik van stikstof	6

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 januari 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 25 d.d. 5 februari 1997
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1.

INLEIDING

De N.V. VAM is van plan haar huidige activiteiten op het complex Wijster verder te ontwikkelen en uit te bouwen tot een integraal afvalverwijderingscentrum. Hierbij worden in de toekomst aangevoerde afvalstoffen zoveel mogelijk be- en verwerkt, met als uitgangspunt maximaal hergebruik als secundaire grondstof, alvorens de afvalstoffen te bergen. In dit kader heeft zij het voornemen om een drietal bedrijfsactiviteiten uit te breiden, dan wel te wijzigen, namelijk:

- afvalstoffenberging;
- hergebruik van materiaalstromen;
- biologisch drogen van zuiveringsslib (aan de orde in dit advies).

Over deze activiteiten dient op grond van het besluit milieu-effectrapportage (m.e.r.) een Milieu-effectrapport (MER) te worden geschreven. Gezien de onderlinge samenhang heeft de VAM ervoor gekozen de MER'en tegelijkertijd te publiceren. De Commissie voor de m.e.r. heeft de MER'en in hun onderlinge samenhang getoetst. Per brief van 14 januari 1997 is de Commissie voor de m.e.r. door Gedeputeerde Staten van Drenthe als bevoegd gezag verzocht om advies uit te brengen over de inhoud van de drie MER'en. Zij zijn van 6 februari tot en met 13 maart ter inzage gelegd. Een openbare zitting is gehouden op 6 maart 1997 in Beilen.

Momenteel zijn de drie waterkwaliteitsbeheerders van de provincies Friesland, Groningen en Drenthe een MER aan het opstellen voor de verwerking van zuiveringsslib. Dat MER wordt opgesteld in het kader van het vaststellen van de locatie(s), de keuze tussen een centrale of decentrale verwerkingsopzet en het vaststellen van de inrichting van de locatie. De VAM loopt met het inrichtings-MER voor het biologisch drogen van zuiveringsslib dus vooruit op de besluitvorming van de drie noordelijke provincies.

Dit advies heeft betrekking op de toetsing door de Commissie m.e.r. van het MER *Biologisch drogen van zuiveringsslib* en de geuraspecten in het *Basisdocument Milieu 1996*. Eventuele opmerkingen over andere onderdelen van het *Basisdocument Milieu 1996* zullen in de toetsingsadviezen over het MER *Afvalstoffenberging* en het MER *Hergebruik van materiaalstromen* worden opgenomen. Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r., verder te noemen de Commissie¹.

De Commissie heeft beoordeeld of het MER voldoende informatie biedt om bij de besluitvorming over (het m.e.r.-plichtige besluit) het milieubelang een voldoende plaats te geven, en daarbij op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER²], zoals vastgesteld op 1 november 1995;
- op eventuele onjuistheden³];

1 Zie bijlage 3 voor samenstelling van de werkgroep en verdere projectgegevens.

2 Wm, artikel 7.23, lid 2.

3 Wm, artikel 7.23, lid 2.

- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁴].

In dit advies wordt in hoofdstuk 2 het hoofdoordeel over het MER weergegeven en toegelicht. In hoofdstuk 3 geeft de Commissie opmerkingen over het MER met aanbevelingen die in het vervolg van de besluitvorming of bij de evaluatie achteraf betrokken kunnen worden.

4 Wm, artikel 7.10

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

Het MER geeft een goed inzicht in de voorgenomen activiteit, de alternatieven en de daaraan verbonden milieugevolgen. De Commissie is derhalve van oordeel dat het MER **voldoende** informatie biedt om het milieubelang een volwaardige rol te laten spelen bij het besluit over de oprichting van een installatie voor het biologisch drogen van zuiveringsslib.

2.2 Toelichting

Het MER is een goed opgezet en prettig leesbaar rapport. De composteringsprocessen zijn goed beschreven en de keuze tussen de hal- en tunnelcompostering is helder. De provincie Drenthe heeft in een eerder stadium voor de verwerking van zuiveringsslib gekozen voor natte oxidatie of biologisch drogen. De VAM heeft in het MER voldoende onderbouwd waarom zij uiteindelijk heeft gekozen voor biologisch drogen.

De Commissie plaatst wel een aantal kritische opmerkingen bij de behandeling van het geuraspect in zowel het *Basisdocument Milieu 1996* als het *MER Biologisch drogen van zuiveringsslib*.

2.2.1 Geurhinder (Basisdocument Milieu 1996)

Voor de geuraspecten is een voor de VAM specifieke benadering uitgewerkt. Deze benadering is gebaseerd op het gegeven dat sinds 1995 de (ontwerp)stankconcentratienormen zijn verlaten. Het doel van de VAM-benadering is het zoveel mogelijk voorkomen van hinder. Uitgangspunt bij de berekeningen voor toekomstige hindercontouren is dat metingen met snuffelploegen een goede indruk geven van de (mogelijke) hinder. De gevolgde redenering bevat echter een aantal stappen waar de Commissie kanttekeningen bij wil plaatsen.

Ten eerste worden de door snuffelploegen vastgestelde waarneembaarheidscontouren gelijkgesteld met 'hindercontouren'. Dat wordt verdedigd op basis van het feit dat die waarneembaarheidscontouren gemiddeld ongeveer samenvallen met de afstand tot waar klachten geuit worden. Uit diverse onderzoeken is bekend, dat klachten in het algemeen 'het topje van de ijsberg' vormen: als er klachten optreden is er zeker sprake van hinder, maar als er geen klachten zijn hoeft dat geen afwezigheid van hinder te betekenen. De hindercontour zal dus verder van de bron verwijderd liggen dan de klachtencontour.

Een tweede punt is de veronderstelling in het MER dat er een constante verhouding is tussen de olfactometrisch vastgestelde geureenheid en de via de snuffelploegen 'teruggerekende' geureenheid (snuffeleenheid). Op basis van vergelijkingen uit het verleden wordt een factor 4 (vier geureenheden is gelijk aan een snuffeleenheid) aangenomen, terwijl het waarschijnlijk is, dat bij een verdergaande geurbestrijding de meer 'hardnekkige' geuren overblijven, zodat de factor kleiner wordt. In het Basisdocument wordt dit ook opgemerkt (pagina 65) maar in de berekeningen wordt hier geen rekening mee gehouden.

Een laatste discutabel punt is de veronderstelling in het MER, dat met snuffelploegen de hinder gemeten zou kunnen worden. Hinder is per definitie de resultante van blootstelling aan geur (wel door buitenstaanders te 'meten') en de verwerking ervan door het individu, op basis van ondermeer psychosociale factoren. Op dat laatste is een panel van buitenstaanders nooit te trainen.

De Commissie is van mening dat door de gehanteerde aanpak het basisdocument een redelijke indruk van de bestaande en toekomstige geurhinder geeft, maar dat aan de gepresenteerde informatie geen harde conclusies met betrekking tot geurhinder verbonden kunnen worden.

2.2.2

Veronderstelde rendementen geurbeperkende maatregelen (MER Biologisch drogen van zuiveringsslib)

De geuremissie die na de geurbeperkende maatregelen van de voorgenomen activiteit resteert (2,7 miljard geureenheden per uur) past niet binnen de doelstelling van de VAM om de totale geuremissie voor het VAM-complex terug te brengen tot 8 miljard geureenheden per uur. Om aan deze doelstelling te voldoen mag de emissie van het biologisch drogen van zuiveringsslib niet meer dan 0,6 miljard geureenheden per uur bedragen. De VAM heeft daarom besloten in de vergunningaanvraag aanvullende geurreducerende maatregelen op te nemen. Voor de berekening van het totaalrendement van de aanvullende voorzieningen wordt uitgegaan van het rendement per stap. Naar de mening van de Commissie kunnen deze rendementsgegevens niet zondermeer worden gebruikt, aangezien over het rendement van achter elkaar geschakelde voorzieningen (nog) geen duidelijkheid bestaat. Hier is sprake van een leemte in kennis die moeten worden ingevuld door een monitoringsonderzoek. Mocht het rendement van de voorzieningen tegenvallen, dan heeft de initiatiefnemer in het MER al aangegeven welke extra maatregelen genomen zullen worden.

De Commissie onderschrijft gezien de opmerkingen in de voorgaande twee paragrafen het belang van een goed monitoringsysteem. (zie paragraaf 3.1)

3. AANBEVELINGEN VOOR DE VERDERE BESLUITVORMING

3.1 Geur

In de aanzet tot evaluatie achteraf (*MER Biologisch drogen zuiverings-slib*) wordt opgemerkt dat periodiek geurmetingen zullen worden uitgevoerd. In aansluiting op de in paragrafen 2.2.2 gemaakte opmerkingen adviseert de Commissie om in het monitoringprogramma voor geur speciaal aandacht te besteden aan het volgende punt:

■ De Commissie geeft in overweging in het monitoringprogramma op te nemen het bepalen van het verwijderingsrendement van de luchtbehandelingstechnieken voor vluchtige zwavelverbindingen. Zwavelverbindingen zijn vermoedelijk de stoffen die sterk bepalend zijn voor het optreden van geurhinder. Metingen van zwavel-verbindingen in de geëmitteerde lucht kunnen inzicht verschaffen in zowel de relatie tussen gehalten aan zwavelverbindingen en optredende geurhinder als in de feitelijk optredende reductie van zwavelverbindingen in de uitgaande luchtstroom.

In bijlage 11 bij het *Basisdocument Milieu 1996* zijn de geurcontouren voor de huidige situatie en de contouren van 1 ge/m³ als 98 percentiel voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de autonome ontwikkeling met de drie initiatieven gegeven. De gepresenteerde geurcontouren zijn berekend op basis van de snuffelploegmetingen. In het MER ontbreken de geurcontouren volgens de gangbare methodiek en op basis van de geaccepteerde definitie van geureenheden.

■ De Commissie adviseert het bevoegd gezag om waar in het *Basisdocument Milieu 1996* (en de daarin opgenomen bijlage 11) sprake is van geureenheden per m³ dit te lezen als 'snuffeleenheid' per m³, waarbij geldt dat 1 'snuffeleenheid' gelijk is aan 4 geureenheden.

In paragraaf 2.2.1 van dit advies is gesteld dat aan de in het *Basisdocument Milieu 1996* gepresenteerde informatie geen harde conclusies met betrekking tot de geurhinder verbonden kunnen worden.

■ De Commissie geeft het bevoegd gezag in overweging om in de toekomst voor de VAM als geheel niet alleen de blootstelling aan geur te laten onderzoeken (door middel van snuffelploegen) maar ook onderzoek te laten doen naar de lokale hinderbeleving van geur.

3.2 Behandeling van water

3.2.1 Voorzieningen voor de behandeling van water

In het MER wordt weinig informatie gegeven over de behandeling van het water dat de slibverwerkingsinstallatie verlaat. Aangegeven wordt dat de kwaliteit van het afvalwater van biologisch drogen slechts ten dele bekend is, hetgeen

terecht als een leemte in kennis wordt beschouwd. Als behandelingsmethode wordt nitrificatie/denitrificatie genoemd en in de bijlagen bij het MER worden in dit verband enkele veelbelovende zuiveringstechnieken beschreven.

■ De Commissie adviseert het bevoegd gezag er zorg voor te dragen dat in het vervolg van de besluitvorming aanvullende informatie beschikbaar komt over de voorzieningen die getroffen zullen worden voor de behandeling van het afvalwater.

3.2.2

Hergebruik van stikstof

Het evaluatieprogramma voorziet in het zoeken naar een markt voor ammoniumsulfaat uit de ammoniakwasser. Bij potentiële afnemers is waarschijnlijk meer belangstelling voor ammoniumnitraat en ammoniumfosfaat dan voor ammoniumsulfaat.

■ De Commissie geeft in overweging om met salpeterzuur of fosforzuur te wassen, aangezien dit de kans vergroot dat stikstof nuttig zal worden hergebruikt.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieu-effectrapport
biologisch drogen van zuiveringsslib (VAM Wijster)

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 januari 1997 waarin de Commissie
in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provincie Drenthe

Provinciebus
Westerbrink 1
Assen

Postbus 122
9400 AC Assen

Telefoon
(0592) 36 55 55
Telefax
(0592) 36 57 77

Aan:
de Commissie voor de
milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Commissie voor de milieu-effectrapportage
datum: 20.1.97
U 70-97
70-44/712-28/747-32
Bo/Vn/Prés/Sc/Bib.

Assen, 14 januari 1997
Ons kenmerk 2/WaMil/A34/9614286
Behandeld door de heer A. Wessels (0592) 365825
Onderwerp: Wet milieubeheer (Wm), Wet verontreiniging oppervlaktewateren
(WVO); aanvraag vergunningen NV VAM Wijster

Geachte commissie,

Hierbij zenden wij u aanvragen om vergunningen op grond van de Wm en de
WVO van de NV VAM te Wijster, alsmede de bijbehorende milieueffectrapporten.
Deze stukken zijn op 20 december 1996 bij ons binnengekomen.

Wij verzoeken u eventuele adviezen naar aanleiding van deze stukken zo spoedig
mogelijk aan ons bekend te maken.

Door ons zal gezorgd worden voor een gecoördineerde behandeling van deze
aanvragen op grond van de Wm en de bij het Zuiveringschap Drenthe ingediende
aanvragen om een vergunning op grond van de WVO.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe

Th. Fledderus, griffier

Bijlage(n): dw
mh/coll. ghm

A.L. ter Beek, voorzitter

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 25 d.d. 5 februari 1997

provincie Drenthe

Bekendmakingen

Milieu-effectrapportage (m.e.r.) afvalverwerkingsbedrijf NV VAM te Wijster

De NV VAM is voornemens om een drietal bedrijfsactiviteiten uit te breiden, dan wel te wijzigen, namelijk:

- afvalstoffenberging;
- hergebruik van materiaalstromen;
- biologisch drogen van zuiveringszand.

De voorgenomen activiteiten zijn m.e.r.-plichtig. Dit betekent dat alvorens de benodigde vergunningen ingevolge de Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren kan worden verleend, de effecten van de voorgenomen activiteiten op het milieu in milieueffectrapporten (MER's) moeten worden onderzocht en beschreven.

Procedure

De NV VAM heeft, met inachtneming van de door gedeputeerde staten vastgestelde richtlijnen, voor elke bedrijfsactiviteit een MER opgesteld. De MER's en de bijbehorende vergunningaanvragen inzake de Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren zijn op 20 december 1996 bij de provincie ingediend.

Terinzagelegging

De vergunningaanvragen en de MER's liggen vanaf 6 februari 1997 als volgt ter inzage:

- in het gemeentehuis van Beilen, Afdeling Bouw- en Milieuzaken: op werkdagen van 8.30 uur tot 12.00 uur en na telefonische afspraak buiten kantooruren eveneens in het gemeentehuis;
- in het gemeentehuis van Hoogeveen, op werkdagen tijdens kantooruren Raadhuisplein 24 (stadskantoor) op verzoek op dinsdag van 16.00 uur tot 19.00 uur in het gemeentehuis, Raadhuisplein 1 te Hoogeveen, Afdeling Milieu-inspecties en vergunningen;
- in het gemeentehuis van Ruinen, Afdeling Algemene Zaken: op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur en van 14.00 uur tot 16.00 uur en elke donderdag van 17.30 uur tot 18.30 uur en (na telefonische afspraak) in de openbare bibliotheek, Brink 5 te Ruinen van 18.30 uur tot 20.30 uur;
- in het gemeentehuis van Westerbork, Sector Grondgebied: op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur en van 13.30 uur tot 16.00 uur en na telefonische afspraak buiten kantooruren eveneens in het gemeentehuis;
- in het provinciehuis, Westerbrink 1 te Assen bij de Stafgroep Communicatie op werkdagen tijdens kantooruren;
- bij het Zuiveringsschap Drenthe, Afdeling Bedrijven en Rioeringen, Eemland 1 te Assen op werkdagen tijdens kantooruren.

Openbare zitting

Donderdag 6 maart 1997 om 20.00 uur wordt een openbare zitting gehouden in café-restaurant De Linde, Stationslaan 2 te Beilen. Tijdens deze openbare zitting kunnen alleen opmerkingen over de drie MER's worden gemaakt. Opmerkingen ten aanzien van de vergunningaanvragen kunnen gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit ingebracht worden.

Inspraak

Tot en met 13 maart 1997 kunnen schriftelijke opmerkingen over het MER, die betrekking hebben op het niet voldoen van het rapport aan de wettelijke eisen, mede gezien de vastgestelde richtlijnen, dan wel op onjuistheden in het rapport, gemaakt worden bij gedeputeerde staten van Drenthe, Postbus 122, 9400 AC Assen. Indien u daarom verzoekt worden uw persoonlijke gegevens niet bekendgemaakt.

Inlichtingen

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer A. Wessels, Dienst Water en Milieuhygiëne, Afdeling Milieubeheer, telefoonnummer (0592) 365825.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: N.V. VAM

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Drenthe

Besluit: vergunningverlening ingevolge de Wet milieubeheer

Categorie Besluit m.e.r.: 18.2

Activiteit: Het betreft het biologisch drogen van jaarlijks 60.000 ton ontwaterd communaal zuiveringsslib (of 15.000 ton droge stof), afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties in de provincie Drenthe. Door het biologisch drogen zal het zuiveringsslib in massa en volume verminderen. Vervolgens kan het residu op de afvalstoffenberging verwerkt worden.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 12 juli 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 29 september 1995

richtlijnen vastgesteld: 1 november 1995

kennisgeving MER: 5 februari 1997

toetsingsadvies uitgebracht: 11 april 1997

Bijzonderheden: De N.V. VAM heeft het voornemen om een drietal bedrijfsactiviteiten uit te breiden, dan wel te wijzigen, te weten de afvalstoffenberging, het hergebruik van materiaalstromen en het biologisch drogen van zuiveringsslib. De drie MER'en voor deze projecten zijn tegelijkertijd gepubliceerd en door de Commissie in hun onderlinge samenhang getoetst. Het MER over het biologisch drogen van zuiveringsslib is naar de mening van de Commissie goed opgezet en prettig leesbaar en biedt voldoende informatie om het milieubelang een volwaardige plaats bij het besluit te laten spelen. Zij plaatst echter wel een aantal kritisch opmerkingen bij de behandeling van het geuraspect. De Commissie is van mening dat het MER een redelijke indruk van de bestaande en toekomstige geurhinder geeft, maar dat aan de gepresenteerde informatie geen harde conclusies met betrekking tot geurhinder verbonden kunnen worden. Daarnaast constateert de Commissie dat over het rendement van achter elkaar geschakelde voorzieningen voor het reduceren van de geuremissie (nog) geen duidelijkheid bestaat. Op dit punt is sprake van een leemte in kennis die moet worden ingevuld door een monitoringsonderzoek.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J. Ebbenhorst

dr. ir. H. Harssema

mr. J.W. Kroon (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. F.E. Jorritsma

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	970317	Milieu federatie Drenthe	Assen	970318
2.	970114 970131	Afval Overleg Orgaan (AOO)	Utrecht	970318
3.	970313	Kerncomité Omwonenden VAM	Assen	970318
4.	970312	Noordelijk Afval Overlegorgaan (NAO)	Leeuwarden	970318
5.	970312	Inspectie van de volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu voor Groningen, Friesland en Drenthe	Groningen	970318
6.	970307	Gedeputeerde Staten van Noord- Holland	Haarlem	970318